

Woord vooraf

Virginie Loveling (1836-1923) werd in 1919 samen met Elisabeth Belpaire verkozen tot ‘corresponderend lid’ van de Academie, maar zij werd nooit opgeroepen om ‘werkend lid’ te worden. Pas in 1922 werd Belpaire aangesteld als ‘werkend lid’; Loveling was dan al ziek en inactief.

Veel weten we niet over de activiteiten van de eerste twee dames in de Academie en zij zijn lang witte raven gebleven in het gezelschap. Hun aanstelling, samen met de toen nog jonge Van-Nu-en-Straksers Herman Teirlinck, August Vermeulen en Karel van de Woestijne, hadden zij te danken aan de stoelendans die was ontstaan na de Eerste Wereldoorlog, toen enkele leden wegens activistische activiteiten werden geroeyd. Over de plechtige zitting op 19 oktober 1919, met de installatie van maar liefst zeven nieuwe leden, bracht Van de Woestijne als correspondent van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* uitvoerig verslag uit. Hij signaleerde daarbij zuinigjes, met schampere spot, de ‘moderne’ aanwezigheid van vrouwen in het gezelschap.

De dames die na Belpaire en Loveling kwamen, hebben ook niet meteen meer respect van de heren gekregen: het heeft geduurd tot 1975 voor er nieuwe vrouwelijke leden werden geïnstalleerd en daarna was het weer lang wachten tot 1983. Vandaag is het evenwicht nog steeds niet bereikt, maar er wordt hard aan gewerkt.

Virginie Loveling zelf heeft intussen een lange carrière van erkenning, waardering en bewondering gekregen. Zij overleed in Gent op 1 december 1923 en rond haar honderdste sterfdag werden er verschillende herdenkingsactiviteiten georganiseerd in Gent en Deinze. Het handschrift van haar *Oorlogsdagboek*, inmiddels erkend als toperfstuk, werd aan het grote publiek gepresenteerd door de universiteitsbibliotheek, door Literair Gent werd twee keer een Loveling-wandeling in Gent begeleid en in Deinze werd een jubileumconcert ‘Lovely Loveling’ met teksten van enkele gedichten uitgevoerd door het koor Cantabile, in een compositie van Bart Van Kerkhove.

De Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren zelf, die eerder een editie had gebracht van het dagboek *In oorlogsnood* (bezorgd door Ludo Stynen en Sylvia Van Peteghem, 1999), organiseerde met steun van de Stad Gent en Cultuur Gent een druk bijgewoond colloquium op zaterdag 2 december 2023. Het initiatief ging uit van ondergetekenden en Annelies Verbeke. Het bestond uit een wetenschap-

pelijk en een literair gedeelte, netjes verdeeld over de voor- en namiddag. Dat academici en schrijvers samen een colloquium verzorgen, appelleert aan de samenstelling van het ledenbestand van de KANTL.

De herdenking getuigt van de vernieuwde belangstelling voor de gezusters (en vooral Virginie) Loveling. Sommige van haar romans kenden recente herdrukken en ook via nieuwe media, zoals podcasts, wordt ze onder de aandacht gebracht. Ongetwijfeld wordt die belangstelling momenteel gestimuleerd door de promotie van en brede interesse voor vrouwelijke auteurs. Dat er nu sprake is van een zekere *renouveau* betekent niet dat er in het verleden geen aandacht is geweest voor Virginie Loveling – integendeel, en dat zowel in literaire als in wetenschappelijke kringen. Daarom vangt de bundeling van de ‘academische’ stukken aan met een overzicht hiervan door Piet Couttenier, zeg maar een stand van zaken in de Loveling-studie, met desiderata en suggesties voor verder onderzoek. Daarop volgt een synthese door de biograaf van de gezusters Loveling van de opvattingen van Virginie op diverse vlakken van de toenmalige maatschappij. Ronduit vernieuwende inzichten worden in de volgende bijdragen gebracht: Elisabeth Leijnse onderzoekt de positie van Loveling tegenover het naturalisme aan de hand van een originele vergelijkende analyse van de roman *Madeleine* met de succesroman *Hilda van Suylenburg* van Cécile de Jong van Beek en Donk. Lars Bernaerts onderzoekt, gewapend met recente inzichten in de narratologie, hoe Loveling het lichaam hanteert in haar psychologische analyse. Maaike Meijer onderstreept de uniciteit van de roman *Een revolverschot* in de westerse feministische roman- en filmtraditie.

Uit het literaire gedeelte nemen we hier ook de bijdrage op van Annelies Verbeke. Zij pleit op enthousiaste wijze voor een herwaardering van de verhalen van de gezusters, en meer bepaald Virginie Loveling. Aan dat geheel wordt ook nog een uitvoerige bijdrage toegevoegd van Wilken Engelbrecht over vertalingen van Virginie Loveling (en Nederlandstalige literatuur) in het Tsjechisch en het Pools in de negentiende eeuw. Aan het creatief-literaire gedeelte van de herdenkingsdag werkten verder nog de schrijvers en dichters Peter Theunynck, Leen Huet, Manon Uphoff en Bert Van Raemdonck mee.

Piet Couttenier & Anne Marie Musschoot